

Г. І. ШУМЯК*

РІСТ, РОЗВИТОК І ПРОДУКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ БУРОЇ ХУДОБИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Вивчено стан і дано аналіз росту, розвитку та молочної продуктивності різних генотипів бурої рогатої худоби Закарпатської області.

Оцінка господарсько-біологічних якостей бурої карпатської породи свідчить, що тварини володіють високими потенціальними задатками молочної та м'ясної продуктивності. Але зростають і вимоги, особливо до покращання племінних та продуктивних якостей тварин даної породи. У господарствах Закарпатської області використовують схрещування корів цієї породи з плідниками швіцької, що є одним із методів покращання.

Ми поставили за мету оцінити результати такого схрещування на прикладах тварин різної кровності.

Методика досліджень. Дослідження проведено за матеріалами племінного і зоотехнічного обліку дослідного господарства "Карпати". Закарпатського Інституту агропромислового виробництва.

Умови утримання, годівлі та догляду помісної і чистопородної худоби були аналогічні, що сприяло виявленню генетичних особливостей тварин.

Одержані дані обробляли методом варіаційної статистики [IX] за відповідними програмами на мікрокалькуляторі МК-61 [2].

Результати досліджень. Основними показниками, які характеризують ріст і розвиток молодняка, є жива маса і прирости в різні вікові періоди.

Ріст і розвиток молодняка контролювали від народження до 18-місячного віку включно. Помісні телиці народжувались з дещо вищою живою масою, ніж чистопородні на 0,2—5,2 кг.

За живою масою у всі вікові періоди чистопородні тварини значно поступались помісним. Найвища жива маса була у тварин 5/8 та 3/4 кровності за швіцями (табл. 1).

© Шумяк Г. І., 1996

Розведення і генетика тварин. 1996. Вип. 28.

* Науковий керівник — Сірацький Й. З., доктор сільськогосподарських наук.

1. Динаміка живої маси ремонтних телиць різних генотипів у різні місяці росту

Генотип	При народженні	6		10		12		18			
1/8 шв.	34	22,8±2,3	1,18	117,8±1,1	6,1	164,5±3,1	4,1	208,4±3,4	3,4	289,9±4,1	4,1
1/4	48	24,1±1,1	5,6	117,2±3,2	12,4	166,8±1,1	6,4	212,7±1,1	4,9	290,4±6,7	3,4
3/8	35	26,7±2,1	6,5	118,3±2,2	3,4	170,3±2,9	7,9	212,9±3,4	8,4	289,8±1,1	19,6
1/2	10	26,8±1,1	3,8	120,8±1,3	8,1	169,5±1,1	23,4	217,4±2,8	1,3	291,3±2,4	10,4
5/8	18	27,3±1,3	9,1	122,4±3,4	4,3	172,5±1,4	3,5	219,5±3,4	2,8	292,2±1,1	5,4
3/4	43	27,8±2,4	10,4	125,6±1,3	5,4	175,6±3,4	4,8	223,4±9,6	9,4	293,9±2,4	8,1
ч/п бурі карпатські	71	22,6±1,42	2,3	115,4±3,2	4,2	158,3±1,8	2,4	205,6±8,1	1,8	283,6±1,4	3,2

• Помісні телиці збільшилися за живою масою: 1/8 кровності в 12,7 рази; 1/4 — 12,0; 3/8 — 10,9; 1/2 — 10,9; 5/8 — 10,7; 3/4 — 10,6, а чистопородні бурі карпатські — у 12,5 рази (табл. 2).

З перших місяців життя помісні телиці мали вищі прирости, ніж чистопородні (див. табл. 2). За період вирощування телиць до 18-місячного віку середньодобовий приріст становив: помісі 1/8 кровності — 495 г; 1/4 — 493 г; 3/8 — 487 г; 1/2 — 489 г; 5/8 — 491 г; 3/4 — 492 г та чистопородні бурі карпатські — 483 г.

2. Інтенсивність приросту живої маси телиць різних генотипів

Генотип	Середньодобовий приріст, г	Збільшення живої маси за 18 міс.
1/8-кровні	495	12,7
1/4	493	12,0
3/8	487	10,9
1/2	489	10,9
5/8	491	10,7
3/4	492	10,6
ч/п бурі карпатські	483	12,5

Вищенаведені дані свідчать про те, що помісні телиці за 18-місячний період вирощування перевищували чистопородних за абсолютними приростами і мали в однаковому віці вищу живу масу. Про вищі абсолютні прирости у помісних тварин, ніж у чистопородних, свідчать також дані, наведені в табл. 3.

3. Відносна та абсолютна швидкість росту телиць за віковими періодами

Генотип	Місяць життя							
	0—6		6—12		12—18		0—18	
	Абсолютний приріст	Відносний приріст	Абсолютний приріст	Відносний приріст	Абсолютний приріст	Відносний приріст	Абсолютний приріст	Відносний приріст
1/8	95,0	135,1	90,6	55,5	81,5	32,7	267,1	170,8
1/4	93,1	131,8	95,5	53,6	77,7	30,9	266,3	169,2
3/8	91,6	126,3	94,6	57,1	76,9	30,6	263,1	166,3
5/8	95,1	127,1	97,1	56,8	72,7	28,4	264,9	165,8
1/2	94,0	127,3	96,6	57,1	79,3	29,1	264,5	166,3
3/4	97,8	127,5	97,8	56,0	70,5	27,3	266,1	165,4
ч/п бурі карпатські	92,8	134,5	90,2	56,2	78,0	31,9	261,0	170,5

4. Ефективність спожування корму у дослідному господарстві Карпати

Кров-ність	Лакта-ція	Кіль-кість корів, гол	Середнє значення			Квадратичне значення				
			Надій, кг	Видст жорну, %	Молочний жор, кг	Швидкість молоковід-дачі, кг/хв	Надій, кг	Видст жорну, %	Молочний жор, кг	Швидкість молоковід-дачі, кг/хв
1/8	I	34	2011±92	3,61±0,02	73±3,6	1,15±0,08	489	0,05	26	0,17
	II	34	2581±86	3,70±0,04	96±1,05		632	0,11	33	
	III	34	3308±354	3,75±0,05	124±7,8		598	0,02	8	
1/4	I	48	2380±364	3,69±0,03	88±12,4		563	0,04	38	0,15
	II	48	2797±243	3,71±0,03	104±15,8	1,20±0,05	286	0,09	29	
	III	48	3510±386	3,81±0,08	134±6,4		673	0,03	13	
3/8	I	35	2396±506	3,71±0,08	89±11,6		845	0,04	41	0,24
	II	35	3105±494	3,85±0,05	120±23,4	1,21±0,02	369	0,09	72	
	III	35	3801±592	3,87±0,05	147±12,3		795	0,02	23	
1/2	I	10	2780±493	3,72±0,05	103±25,4		244	0,03	11	0,31
	II	10	3209±552	3,88±0,06	125±5,4	1,20±0,06	726	0,08	64	
	III	10	3809±482	3,88±0,05	148±17,4		284	0,02	28	

Продовження табл. 4

Кров-ність	Лакта-ція	Кіль-кість корів, гол	Середнє значення				Квадратичне значення			
			Надій, кг	Вміст жиру, %	Молочний жир, кг	Швидкість молоковід-дачі, кг/хв	Надій, кг	Вміст жиру, %	Молочний жир, кг	Швидкість молоковід-дачі, кг/хв
5/8	I	18	3010±235	3,72±0,03	112±18,2	590	0,05	19	0,35	
	II	18	3581±504	3,86±0,04	138±6,8	893	0,07	44		
	III	18	4200±692	3,87±0,04	163±29,2	316	0,02	30		
3/4	I	43	3564±392	3,75±0,08	132±4,9	676	0,06	23	0,38	
	II	43	3892±691	3,85±0,04	150±9,4	983	0,08	19		
	III	43	4406±781	3,89±0,03	168±16,4	436	0,04	15		
ч/п бурі кар-пат-ські	I	71	1921±346	3,50±0,03	67±7,2	89	0,07	29	0,64	
	II	71	2236±684	3,50±0,04	78±7,5	563	0,03	23		
	III	71	2950±796	3,70±0,02	109±20,5	501	0,01	27		

Що стосується відносної швидкості росту живої маси телиць, то цей показник дещо нижчий у помісей. Це пояснюється тим, що чистопородні тварини народжувались з меншою масою, а дрібновагові тварини після народження ростуть в одиницю часу з більшою інтенсивністю, ніж тварини, які мають більшу масу при народженні. Тому помісний молодняк, успадкувавши від батьків відносно більший розмір тіла при народженні, в постембріональний період мав дещо менші показники коефіцієнту росту (див. табл. 3).

Молочна продуктивність є основним показником при оцінці різних генотипів тварин, одержаних при схрещуванні. Для її визначення проводили облік надою за 305 днів лактації. Середні показники молочної продуктивності чистопородних і помісних тварин наведені в табл. 4.

Так, порівняно з чистопородними бурими карпатськими, корови 1/8 кровності швіців за I лактацію дали прибавку 90 кг молока і 6 кг молочного жиру; II лактацію відповідно — 345 і 18; III — 358 і 15.

1/4 — I — 459 і 21	II — 561 і 26	III — 560 і 25
3/8 — I — 475 і 22	II — 869 і 42	III — 851 і 38
1/2 — I — 859 і 36	II — 873 і 47	III — 857 і 39
5/8 — I — 1089 і 45	II — 1345 і 60	III — 1250 і 54

Найбільше високопродуктивними були тварини з часткою кровності швіців 3/4, які за I лактацію дали прибавку молока 1643 кг і 65 кг молочного жиру; за III — 1656 і 72; III — 1456 і 59.

Швидкість молоковіддачі у помісей вища, ніж у чистопородних тварин на 0,05—0,22 кг/хв.

Висновки. Найкращими показниками за ростом і розвитком та молочною продуктивністю характеризуються помісні тварини, тому покращання племінних та продуктивних якостей бурої карпатської породи шляхом схрещування її з швіцькою є ефективним.

1. *Плохинский Н. А.* Руководство по биометрии для зоотехников.— М.: Колос, 1969.— 255 с.

2. *Полутан Ю. П.* Использование программируемых микрокалькуляторов в биометрических и зоотехнических расчетах.— К., 1988.— 71 с.

Институт розведення і генетики тварин УААН

Изучено состояние и дан анализ роста, развития и молочной продуктивности разных генотипов бурого скота Закарпатской области.